

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ТРАКИЯ

Брой 16 • год. CIV • 28 август 2025 г. • цена 1 лев / 0.51 €

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

ДЕЦАТА НА ТРАКИЯ РАЗКАЗВАТ

Разкази на ученици от
СУ „Христо Ботев“, гр. Ивайловград

На стр. 6

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ НА ПЕТРОВА НИВА

122 години от Илинденско-Преображенското въстание

Членове на Съюза на тракийските дружества в България от цялата страна, стоици признателни българи, представители на държавни институции и политически партии се събраха на Петрова нива, за да отбележат 122 години от Илинденско-Преображенското въстание. Събитието се проведе под почетния патронаж на президента Румен Радев.

Официални гости бяха Румен Радев, президент на Република България, Наталия Киселова, председател на 51-о Народно събрание, вицепремиерът Атанас Зафиров, Васил Вълчев, генерален консул на Република България в гр. Истанбул, Петър Арабаджиев, пълномощен министър, консул в гр. Одрин, проф. Димитър Димитров, ректор на УНСС, Петър Кънев, председател на икономическата комисия в НС, народни представители, общественици, кметове от региона.

В събора-поклонение участваха Илиан Янчев, кмет на община Малко Търново, заместник кметовете инж. Тонка Стоева и Деян Йотов, Кр. Премянов, пред-

седател на СТДБ, Краснодар Беломорски, зам.- председател на ЦР на СТДБ и председател на Софийското тракийско дружество; чле-

новете на ЦР на СТДБ: чл.-кор. проф. Георги Михов и чл.-кор. проф. Васил Проданов, председател на ТНИ, посланик Георги Димитров,

Кирил Сарджев, председател на ТД „Г. Сапунаров“, Хасково, Цанко Атанасов, председател на Тракийско дружество „Одринска епопея“, Стара Загора и съпредседател на ТМСБ; заместник-председателите на ВК на СТДБ: Маргарит Петров, председател на ТД „Бойко Чавдаров“, Харманли, и Гено Пухов, председател на ТД „Яни Попов“, Созопол; членовете на ВК на Съюза: Нели Анастасова, председател на ТД „Стоян Мавродиев“, Търговище, Ана Тодорова, председател на ТД „Одринска епопея“, Поморие, Вяра Петрова, председател на ТД „Капитан Петко войвода“, гр. Карнобат, Николай Димитров, председател на тракийското дружество в Айтос, Стефан Колев, председател на ТД „Странджа“ в Бургас, Иван Мамирев, председател на ТД „Тракия 1922“, Крумовград, Йордан Вълков, председател на РТД Варна, доц. Ваня Стоянова, научен секретар на ТНИ, проф. д-р Боряна Бужашка, проф. дин Св. Елдров.

■ Заупокойна молитва в памет на загиналите за свободата на България, отслужена в храма-костница „Света Петка“

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ ЖЕНСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ В СЕЛО АВРЕН

На 20 септември 2025 г. (събота), ще се проведе Национален тракийски женски събор-поклонение в с. Аврен.

Организатори на събора са: Община Крумовград, Съюза на тракийските дружества в България, Тракийския женски съюз при СТДБ и кметството в с. Аврен.

ПРОГРАМАТА ВКЛЮЧВА:

19 септември (петък)

15.30 ч. – представяне на монографията „Съюзът на тракийските дружества в България в битка за паметта и търсене на историческа справедливост (1990–2024 г.)“ и изложбата „Българското – културно историческо наследство в Одринска Тракия“ в пенсионерския клуб на гр. Крумовград

20 септември (събота)

9.00 ч. – заупокойна молитва в църквата „Свети Иван Рилски“ в гр. Крумовград, в памет на избитите жени и деца от село Манастир

11.00 ч. – Откриване на събора-поклонение в с. Аврен

11.45 ч. – Поднасяне на венци и цветя на паметника на избитите жени и деца

12.00 ч. – Концерт на фолклорни групи

Покана

Община Чепеларе
Съюз на тракийските дружества в България и
Тракийски научен институт
Ви канят на Национални хайдушки празници
„Капитан Петко войвода“ 2025
в гр. Чепеларе

21
Септември

Национални
хайдушки
празници
„Капитан Петко
войвода“

Програма:		
Час	Място в гр. Чепеларе	Събитие
10:30 часа	Паметник на Капитан Петко войвода и в непосредствена близост до паметника плоча на кърпата, в която се е помещавал щабът му	Церемония по полагане на венци и цветя пред паметника на Капитан Петко войвода в гр. Чепеларе Слова на признателност към делото на Войводата Посрещане на Капитан Петко войвода на кон Възстановка с участие на Сдружение „Родопски хайдути“
11:15 часа	Площад „Олимпийски“	Тържествено шествие от паметника до площад „Олимпийски“
12:00 часа	Градска градина	Посрещане на войводата с хор и гайдарски песни Композиции в изпълнение на самодийни състави от община Чепеларе
13:00 часа	Площад „Олимпийски“	Съюзът на тракийските дружества в България и Тракийски научен институт ще представят книгата „История на тракийското движение“ и синагова експозиция, посветена на българското културно-историческо наследство на територията на Източна Тракия и 155-тата годишнина от основаването на Българската екзархия
13:00 часа	Площад „Олимпийски“	Концертна програма

БОРИС ХАДЖИЕВ
Кмет на Община Чепеларе

КРАСИМИР ПРЕМИАНОВ
Председател на СТДБ

Продължава на 4-а стр.

НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЯ НА ПЕТРОВА НИВА: „ЦЪРКОВНО– НАЦИОНАЛНИТЕ БОРБИ НА БЪЛГАРИТЕ В ТРАКИЯ“

Научната конференция, организирана от Тракийския научен институт, Съюза на тракийските дружества в България и община Малко Търново, се проведе в залата-музей на Петрова нива Тя беше посветена на 155 години от учредяването на Българската екзархия. Конференцията откри кметът на Малко Търново Илиан Янчев, който благодари на СТДБ, ТНИ и учените, които всяка година активно участват в конференциите.

Приветствие към участниците и гостите

поднесе председателят на СТДБ Кр. Преманов. Той благодари на тракийци и на Община Малко Търново, които последователно работят за запазването на българщината в района.

Водещ на конференцията бе председателят на ТНИ чл.-кор. проф. Васил Проданов, който след встъпителни думи, предостави думата на проф. д-р Боряна Бужашка. Нейният доклад, озаглавен „Екзархията като българска национална институция в пред-

ставите на българските национални дейци“ акцентира на църковно-националните борби на българите и на създаването на Българската екзархия.

Доц. д-р Вана Стоянова продължи темата с акцент върху ролята на Българската екзархия в Тракия.

Проф. д.и.н. Светлозар Елдъров говори на тема „Историческият път на тракийските католици от източен обред, XIX–XX век“.

Докладът на Стоян Райчевски беше

посветен на Екзарх Йосиф и Българската екзархия по време на Илинденско-Преображенското въстание.

Доц. д-р Геновева Михова се спира на ролята на българския свещеник в живота и борбата за национално освобождение на тракийската общност.

Д-р Иванка Делева представи участието на свещеник Никола Янев в антигръцкото движение в Созопол през 1914 г.

Проф. д.ф.н. Васил Проданов запозна участници и гости с геополитиката в църковно-националните борби.

ИЗЛОЖБА „БЪЛГАРСКОТО КУЛТУРНО–ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО В ОДРИНСКА ТРАКИЯ“

На Петрова нива бе експонирана изложбата „Българско – културно историческо наследство в Одринска Тракия“, представена от д-р Вана Иванова, един от нейните автори и главен редактор на в. „Тракия“.

Заглавното табло представя с кратък текст етнодемографските промени в Източна (Одринска) Тракия, постигнати в резултат на последователната политика на Османската империя за нейното обезбългаряване. Авторите са подчертали, че въпреки претърпените издевателства потомците на тракийските бежанци спазват завета на предците си „да не забравят, но да не отмъщават“. Паметта за миналото им дава основание да ценят свободата и правото за живот в мир, да популяризират тракийското историческо и културно наследство, чието присъствие в Одринска Тракия е увековечено чрез български

храмове и училища, които днес са символи на българската им идентичност

В синтезиран вид 4 табла с илюстрации и кратки исторически текстове проследяват историята на българските православни църкви „Св. св. Константин и Елена“ и „Свети Вмчк. Георги“ в Одрин, утвърждаването на българската мъжка гимназия „Д-р Петър Берон“ като главен просветен и революционен център на българите в Тракия под османска власт, продължаването на образователните традиции днес от неделното училище „Отец Александър Чъкърък“.

Следващите 4 табла са посветени на свещията на българския дух

в Истанбул – българската православна църква „Свети Стефан“, на борбата за църковна независимост през XIX в., на реставрирания храм като един от най-значимите паметници на културно-историческото ни наследство, на Екзархийския комплекс – духовното средище, обединяващо българската православна общност в града на Босфора и на църквата „Свети Димитър“, разположена в парка на българското гробище в квартал „Ферикой“.

Последното табло показва делото на тра-

кийци, които свято тачат паметта, работят за съхранение и популяризиране на културно-историческото наследство, което е част от българското национално богатство.

Изложбата е подготвена от Съюза на тракийските дружества в България и Тракийския научен институт в партньорство с Генералното консулство на Република България в гр. Одрин и личното съдействие на генералния консул Радослава Кафеджийска.

РЕВОЛЮЦИОННИТЕ ДВИЖЕНИЯ В РОДОПСКО

Из спомените на Тота Дончева Антонова

Продължение от миналия брой

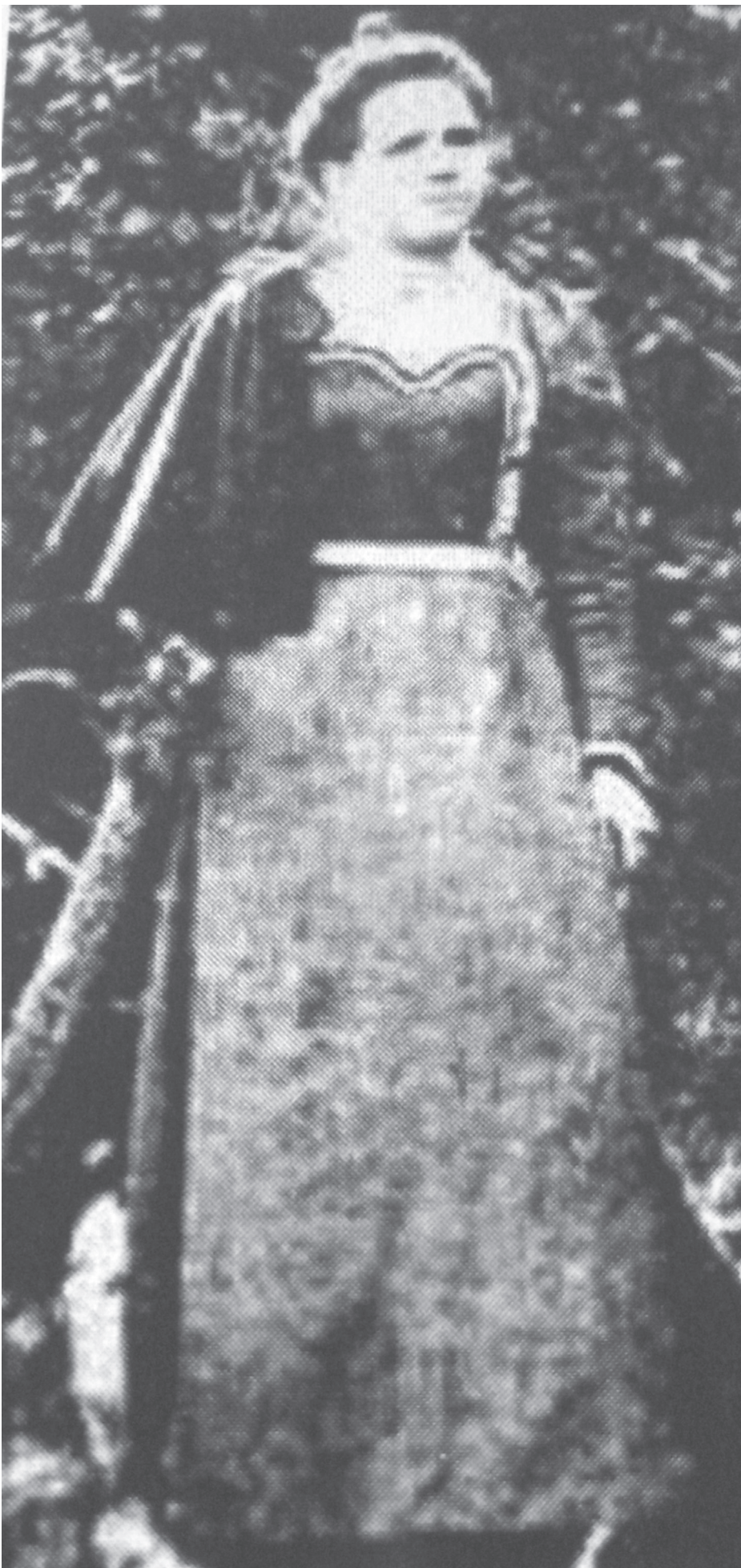
От приходно-разходната книга и намереното листче Павел Геннадиев узнава на каква сума възлизат парите. Книжните пари, среброто и други дребни минети са налице, макар пръснати по разни места на помещението, а златото (около 300 турски лири) го няма.

От този факт се вади заключение, че освен другите подбуди за извършване убийството има и грабеж. Вечерта Павел Геннадиев за да направи по-щателен преглед на вещите, които се намираха в кафенето, отстрани кафеджията. Та той (Павел Геннадиев) съгледал едно ламбено шише с кървав отпечатък на два пръста – палец и показалец. Като пресял пепелта от печката намерил в нея копчета и токи от мъжки дрехи. От това и редица други улики се установява, че е извършено убийство, а не самоубийство. Въпреки тези ясни улики за убийство, ние настоявахме да твърдим, че е самоубийство, та да се заблуди полицията и да не се намесва в комитетските работи и още, да не би този, върху който пада подозрението да се укрие или избегне. И действително целта се постигна. Убиецът не се досети, че е под наблюдение не от българските власти, а от комитетската полиция.

Част 5. Погребението на В. Сарафов. Следствието на съдебните и полицейски власти от Пловдив. Новият ръководител на Чепеларския пункт

Останките на покойника бяха изложени в самото кафене. Откъм главата през всичкото време капеха под ковчегка капки кръв и никой не се запита откъде тече тая кръв. Погребението' стана в неделя на 13 януарий при стечение на много народ. Имаше хора дошли от околните села. Дошли бяха и четници, които с най-голяма печал спуснаха войводата си във вечното му жилище. П. Геннадиев каза подходящо и кратко слово и положи венец от пресни елхови клонки.

Отивайки си, четниците заведоха в гората Георги Кафеджията, върху когото паднаха всички подозрения, че е автора на убийството. При разследването направено от комитетската полиция, той не се призна за виновен за убиец, но е посочил мястото, където е скрил златните монети. Едва на другия ден вечерта един четник донесе бележка, в която казва где скрил парите. Намешихме ги в една плевня. Кърпата, в коя-

то бяха вързани, окървавена. Имаше и кървави монети. Какво стана с убиеца, не зная. Но не е мъчно да се разбере, че му е наложено заслуженото наказание. Нека забележа, че свещеника не искаше да извърши опелото, уверен, че има на лице самоубийство. А самоубийците не опяват и не погребват в гробницата. Затова гроба е в една съседна на гробищата нива, а на свещеника казахме, че е убит, затова го упя. След това, мълвата, че Вълчо Сарафов е убит, а не самоубит все по-усилено се носеше. Двадесет дни след погребението пристигнаха от Пловдив съдебни и полицейски власти.

Разровиха пресния още гроб, извадиха трупа, който положиха върху две от по-рано приготвени дъски. Понеже бе сред зима, трупа бе напълно запазен, само малко подут. След направената аутопсия се установи, че камата, която го пронизваше през гърдите, не е засегнала сърдцето, а само белите дробове. **Смъртта е последвала от нанесената рана в малкия мозък, където от подуването на цялото тяло се беше отворила голяма дупка от където преди погребението изтичаше кръв. Когато привършиха аутопсията поставиха голото тяло в ковчег, покриха го отгоре с дрехите и спуснаха в гроба.** След това вече, полицията почва да дири убиеца, който по всяка вероятност отдавна бе изтърпял заслуженото наказание, наложено му от четниците-терористи. Едва след аутопсията се разбра, че убиеца е порязал ръката си не на леда през студената нощ, а на същата онази кама, с която си послужил. Дланите на Вълчо Сарафов са прерязани при самоотбраната с убиеца, който беше физически много по-силен от убития. Тъй свърши животът на Вълчо Сарафов, труженик от първа величина, дал живота си за освобождението на Родина, от устата на когото често чувахме куплетите от Ботевата молитва:

„Подкрепи и мен ръката,
Та кога въстане роба
В редовете на борбата
Да си найда и аз гроба“ . . .

Макар че загубата бе голяма организацията бе тъй оредена, че комитетската работа не спря. Пощата редовно се пренасяше, членски вноски се събираха, оръжие се пренасяше.

Павел Геннадиев остана в Чепеларе около 15 дни, през което време дойде от София Тома Давидов, подпредседател на Върх. м. Одр. р. комитет.

В края на м. февруарий 1901 година за ръководител на Чепеларския пункт бе избран Константин (Вълчо) Антонов от гр. Стара-Загора, който преди това е бил учител в с. Ахъръ-Къой, Одринско. Той бе високо интелигентен, прекалено скромен, смел и с голяма предприемчивост.

Понеже бе член на Женевската група, неговата дейност се коренно се отличаваше от тази на другите дейци. След като се опозна с комитетските работи в Ахъ-Челебийско, потърси и намери интелектуалните убийци на предшественика си В. Сарафов, даде им заслуженото, подреди оргтднизацията според своите разбирания и здигна на една висота, за каквато другите пунктове можеха само да мечтаят.

Тота Дончева Антонова

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ...

Продължава от 1-а стр.

Доц. д-р Геноева Михова, председател на филиала на ТНИ във Варна, д-р Вана Иванова, главен редактор на в. „Тракия“, Владимир Лайшев, Георги Георгиев, Димо Карабелов, председател на Тракийската национална инициатива „По пътя на Преображенци“, представители на тракийци от София, Варна, Бургас, Стара Загора, Хасково, Харманли, Любимец, Димитровград, Айтос, Средец, Казанлък, Крумовград, Сливен, Ямбол, Поморие, Созопол, Карнобат, Търговище и др.

Програмата започна с **туристически маршрут**, продължи с **научна конференция** на тема: „Църковно-националните борби на българите в Тракия“, **фолклорен концерт** и **изложба** (виж с. 2 и с. 4)

Вечерната програма на събора започна в храма-костница „Света Петка“ със заупокойна молитва в памет на загиналите за свободата на България, отслужена от Сливенския митрополит Арсений.

Възпоменателната церемония пред мемориала бе открита от кмета на Община Малко Търново Илиян Янчев, който припомни подвига на преображенци, дали живота си за освобождението и обединението на Отецеството, като подчерта, че Преображенското въстание е пример за всеотдайност и саможертва за свободата на поробена Тракия.

В словото си председателят на СТДБ Красимир Премянов заяви: „В исторически план Илинденско-Преображенското въстание е симбиоза на стремежа за свобода, независимост и обединение на Отецеството. През 1903 година за българите от Източна Тракия въстанието е пореден отчаян опит да постигнат освобождение на земите, които им принадлежат от векове, и да ги присъединят към майка България. Това е проява на величавия български дух за обединение на Родината и осъществяване на националния идеал. Тракийските българи решиха да вдигнат Пре-

Възпоменателна церемония пред мемориала на преображенци

Слово на президента Р. Радев. Снимка: Пресцентър президентство

Слово на Н. Киселова, председател на 51-о НС

Поднасяне на цветя през мемориала на преображенци

Продължава от 5-а стр.

ТРАКИЙСКИ ПОХОД „ПО СЪТЪПКИТЕ НА ПРЕОБРАЖЕНЦИ“

Част от програмата на Националния тракийски събор-поклонение на Петрова нива беше и поход „По стъпките на преображенци“, организиран от едноименната Тракийската национална инициатива, създадена по идея на Димо Карабелов, дългогодишен член на тракийското дружество в

Бургас и член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България. Целта е съхранение на паметта за участниците в Илинденско-Преображенското въстание, завещащи ни достоен урок по родолюбие и патриотизъм.

Младите хора, участници

в похода, бяха посрещнати пред мемориала на Петрова нива, и приветствани от председателя на Съюза на тракийските дружества в България и зам. – кмета на Малко Търново инж. Тонка Стоева. Всички участници в похода получиха заслужени награди за своята патриотична дейност.

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР-ПОКЛОНЕНИЕ...

Продължава от 4-а стр.

Държавният глава откри размаха, революционната и организационна зрялост на Илинденско-Преображенското въстание, които го извисяват до исторически връх в борбите за национално освобождение на нашия народ.

Румен Радев изказа благодарност на Съюза на тракийските дружества, на домакините на събитието от община Малко Търново, на всички патриотични организации и на тракийците, дошли за да почетат паметта на дедите си и да изпълнят своя дълг към тях и към Отечеството. Към наследниците на тракийци държавният глава изказа признателност и под-

черта, че именно те стоят като щит срещу всеки опит за пренаписване на страниците на освободителните борби на Тракия и Македония, пазят грижливо паметта и заветите на дедите и ги предават на следващите поколения. „Само народ, който помни своето минало, има и бъдеще“, заяви още президентът в изказването си.

„Събрали сме се на това свято място за всички българи, за да отбележим 122 години от Илинденско - Преображенското въстание и да се поклоним пред подвига на тракийските българи.“ Това заяви **вицепремиерът Атанас Зафиров**, който подчерта, че през 1903 г. преобразенци не са мислили за лично благо, а са тръгнали в името на нацио-

налния идеал. „Всички политици имаме отговорност към тракийските българи, които повече от 100 години чакат справедливост. Време е да изпълним своя дълг към тях“, допълни Зафиров.

Програмата завърши с празничен концерт с участието на танцови състави и танцови клубове.

Пред паметника на загиналите в борбите за присъединяване на Одринска и Беломорска Тракия и Странджа към свободна България бяха поднесени венци и цветя от СТДБ и ТНИ, от тракийските дружества в страната, от държавни институции, кметове, депутати и представители на политически партии и признателни граждани.

■ В. Лайшев, член на ВК на СТДБ с президента Радев на Петрова нива

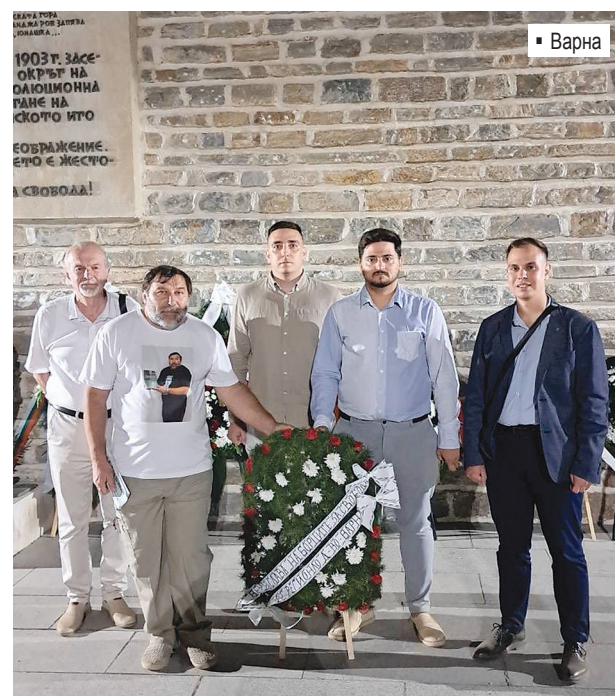
■ Вицепремиерът Ат. Зафиров с тракийци

■ Стара Загора

■ Крумовград

■ Варна

■ Варна

■ Казанлък

■ Ямбол

ДЕЦАТА НА ТРАКИЯ РАЗКАЗВАТ

Разкази на ученици от СУ „Христо Ботев“, гр. Ивайловград

РАЗКАЗ ЗА ИЛЧО ДИМИТРОВ АДАНЕВ

Автор: Марин Кондузов

По разказ на Петя Вълчева, 91 г.

Тежки изпитания е преживяло и населението на Ортакойска околия (дн. Ивайловградска) през трагичната 1913 г. Сред пострадали села е и моето родно село Хухла. Тук безчинствата се повтарят. Зверски е убит и селският свещеник. По-голямата част от мъжете ги избиват в една къща край селото, а жените повеждат към Ивайловград. Селото е опожарено. 40 мъже и 1 жена са убитите. Такава е и съдбата на моя прапрадядо Илчо Димитров Аданев.

Той е родом от село Хухла, ивайловградско. По време на Балканските войни повече от половината село е заселено от турци и почти всички къщи са турски. Моят прапрадядо, заедно с още няколко човека, се връщат в селото след работата през летния сезон. Те са работили в Одрин като въглищари. С парите, които е изкарал, купува за себе си пишно палто, както и предмети за бита – газова лампа, маса и др. Не след дълго в селото се пуска мълва, че ще дойдат турци, за да изколят всички жители. Първоначално никой не вярва на това, но по-късно се оказва пагубно.

Един ден Илчо заедно с един негов приятел се разхождат по долната част на селото. Прапрадядо ми съобщава на своя приятел, че ще идват турци, за да ги изколят. Като чува това, приятелят му започва да се смее и му отговаря „...ние да не сме добитък, че да ни колят...“. След разходката, леко смутени, се прибират по домовете си. Вече започва да се говори навсякъде за неканените гости. Двама от местните турци тайно издават на група от селяните, че тази новина наистина е вярна и че скоро главорезите ще пристигнат в селото. Така и се случва.

На 28 септември турците пристигат в селото, извеждат всички хора от домовете им и ги водят в местната кръчма. Докато са там всички, заптиетата получават нареждане да се помилват жените и децата, като се изколят всички мъже от селото. Около 40 мъже се доверяват на думите на турците, че няма да ги изколят и тръгват след тях по една малка селска уличка. Там обаче с големи ножове и щикове турците по най-жестокия начин са ги изклали. Същата е и съдбата на моят прапрадядо. Той с този същия негов приятел тръгват под ръководствата на един турски главорез, като той също им съобщава, че ще ги помилва. Турчинът изиграва ролята си на спасител, докато постепенно навлизат в една горска пътека. Именно там прапрадядо Илчо и неговият приятел са заклани. За да бъде напълно сигурен, че няма да оживеят, заптието полива телата им с бензин и ги подпалва, като наблюдава всичко, за да се увери че ще изгорят напълно. Свещеникът на селото още не влязъл в черквата и бил промушен с нож. Всички мъже са избити, най-напред с щикове, после с пушки. След това са запалени къщите и изгорени хората. Дали е имало живи сред тях не се знае.

РАЗКАЗ ЗА МОИТЕ КОРЕНИ

Автор: Димитър Кондузов

По разказ на баба Петя Чакрова, 92 г.

Георги и Маринка Кондузови – бежанци от Мала Азия, с. Чаталтепе. Тръгнали през далечната 1914 г. за Нова България от пристанище Бандърма с параход „България“. Оставили кошарите пълни с добитък, приведени класове от зърно, собствената си покъщнина. Взе-ли кой каквото може да носи в двете си ръце, като някои успели да вземат единствено малко хляб за пътя. Всички те бягали, защото били тормозени, заплашвани и ограбвани както от турските власти, така и от черкезите. По пътя към пристанището, въпреки турската стража, колоната от хора често била нападана. Дърпали нанизите от жените, претърсвали мъжете за пари. Поради лошата хигиена и липсата на достатъчно храна по пътя умират невинни бебета, малки дечица, родилки и възрастни хора. В този ужас достигането до Бандърма било като изкупление за всичките им жертви.

Стъпвайки на парахода, голяма радост изпълнила хората. Морето почервено-ло от хвърлените във водата фесове. Писнали гайди. Изневиделица, докато пътували към българска земя, някой от пътниците извикал „Корабът потъва, изхвърляйте товара!“. И така те пристигнали живи до в Дедеагач, но с почти нищо в себе си. Георги и Маринка дошли в с. Козлуджа (дн. Орешино), ивайловградско.

Имали пет деца – Димитър, Георги, Мара, Кера и Калина. Димитър остава до смъртта си в с. Орешино. Георги се заселва в Люляково. Калина се омъжва в с. Белополяне. Мара в Димитровград. Кера в Орешино. Димитър Кондузов има четирима сина – Георги, Петко, Христо и Вълчо. Моят прапрадядо Георги е най-големият син на Димитър и Стойка Кондузови.

РАЗКАЗ ЗА ЗАВРЪЩАНЕТО НА МОЯ ПРАПРАДЯДО ХРИСТО ОТ БУЛГАРКЪОЙ

Автор: Деница Райкова – VIII клас, СУ „Христо Ботев“, гр. Ивайловград

Как искам да започна отначало
когато тук дошли дедите наши –
и селото в бадеми разцъфтяло
пред вечните закани на апашите.

Винаги щом чуя тези стихове, мислите ми започват да препускат назад във времето и сякаш пред мен оживяват картините от заветното завръщане на малоазийските българи. Стиснали в ръце малкото покъщнина. Събрали в една бохча малко хляб и вода за децата си и път, път дълъг и жадуван към родната земя. Така на този дълъг път се ражда историята на моя прапрадядо Христо Атанасов Стоянов. Роден и живял в Булгаркьой – Кешанска околия, Турция.

Булгаркьой било най-голямото чисто българско село, с над 2000 жители. Всички те имали животни и земи, които обработвали и живеели спокойно. По време на балканската война започват турските набези над българското население. Башибозуците избиват мъжете, а малките момчета вземат за еничари. За да се спасят те бягат в гората, а от там в съседните села докато стигнат до пристанището. Семейството на моят прапрадядо също бяга. Заедно с родителите си Стоян и Неделя и със по – голямата си сестра тръгнат към пристанището, за да се качат на кораба, който ще ги върне в България.

По негови оскъдни спомени той разказва за трудностите през които минават българските бежанци. Спомня си, че по това време започнали да разселват българите по турските села. Тогава руският консул издал заповед българските бежанци да бъдат освободени. Всички се насочват към пристанището за да се качат на кораба. В тази голяма суматоха прапрадядо ми Христо, едва 10-годишен се отделя и губи семейство си сред оживената тълпа. Лутайки се дълго, той не успява да ги открие, но макар и сам се качва на кораба. Слизайки от него, дядо ми започва да плаче и човек от Хасковско го взема със себе си, като го чини за овчар на стадото си. Дълги години той работи за това семейство, без заплащане в замяна на направената от чорбаджията добрина. Вече пораснал младеж дядо Христо се запознава с човек от Ортакой (Ивайловград) и идва с него в село Свирачи, където отново работи като овчар. Не след дълго се задомила с девойка от селото и създават семейство. Имат пет деца, от които три момчета. До края на живота си прапрадядо ми не успява да открие своите близки, но живее със спомена за тях.

ОТБЕЛЯЗВАНЕ НА ПРАЗНИКА „ПРЕОБРАЖЕНИЕ ГОСПОДНЕ“ В СТАРА ЗАГОРА

На 6 август, 2025 година – Преображение Господне, тракийци от Стара Загора присъстваха на панихида в църквата „Света Троица“ в памет на илинденци-преображенци, отслуже-

на от отец Евгений. Бяха положени цветя пред паметниците на тракийския свещеник – Свещеноиконом Иван, потомък на тракийски българи, и на Никола Каишев – възстанови-

тел на опожарената Стара Загора и първи председател на Тракийското дружество в Стара Загора, участник в Илинденско-Преображенското въстание.

Честито!

Централното ръководство на Съюза на тракийските дружества в България и редакционната колегия на вестник „Тракия“ честити на рождениците на Съюза през месец септември:

Дочка Кючукова – Исперих 1.IX.1944 г.
Десислава Костова – Димитровград
..... 2.IX.1977 г.
Красимира Никова – София 9.IX.1978 г.
Мария Илиева – Средец 11.IX.1947 г.
Гюрка Иванова – Карнобат 10.IX.
Вяра Петрова – Карнобат 17.IX.
Бойка Бораджиева – Пловдив
..... 18.IX.1943 г.
Румяна Борисова – Павликени
..... 19.IX.1959 г.
Антон Георгиев – Плевен 19.IX.1967 г.
Кирил Сарджев – Хасково 23.IX.1949 г.
Стефа Чичанова – София 24.IX.1939 г.
Калинка Згурова – София 25.IX.1945 г.
Татяна Трифонова – Павликени
..... 26.IX.1990 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

ДО
ОРГАНИЗАТОРИТЕ, УЧАСТНИЦИТЕ И
ГОСТИТЕ НА
НАЦИОНАЛНОТО ЧЕСТВАНЕ
НА 122-ТА ГОДИШНИНА ОТ
ИЛИНДЕНСКО-ПРЕОБРАЖЕНСКОТО ВЪСТАНИЕ В
МЕСТНОСТТА ПЕТРОВА НИВА
ОБЩИНА МАЛКО ТЪРНОВО

УВАЖАЕМИ ДАМИ И ГОСПОДА,

От името на Министерството на културата и лично от мое име изказвам най-искрена почит и признателност към всички, събрали се днес в свещената местност Петрова нива – „Странджанското Оборище“, за да отдадат заслуженото пред паметта на героите от Илинденско-Преображенската епопея.

Тук, където земята пази стъпките на хиляди смели българи, ние отново си припомним, че свободата не е даденост, а завет, извоюван с кръв и жертви. 122 години ни делят от онзи август, когато преображенци, следвайки завета „Свобода или смърт“, издигнаха българското знаме в името на справедливостта и човешкото достойнство.

Днешният събор е не само поклонение, но и живо свидетелство за непрекъснатата нишка между поколенията – от героите на миналото до младите, които днес пеят, танцуват и помнят. Вярвам, че именно културната памет, която пазим чрез песни, танци, изследвания и изложби, е нашето най-силно оръжие срещу забравата.

Благодаря на Община Малко Търново, на Съюза на тракийските дружества в България, на Тракийския научен институт и Регионалния съвет на тракийските дружества в Бургас, както и на всички участници в програмата на честването, които с отдаденост поддържат този свещен ритуал на памет и родолюбие.

Нека пламъкът на преображенския дух продължава да свети в сърцата ни и да води народа ни към единство и благоденствие.

16 август 2025 г.

МАРИАН БАЧЕВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

* Този поздравителен адрес е написан на шрифт „ЛИК“ на БТА.

ГЕНЕРАЛНО КОНСУЛСТВО НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ В ОДРИН

Изх. №Кл-12-1115 /30.07.2025 г.

ДО
Г-Н КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
СЪЮЗА НА ТРАКИЙСКИТЕ
ДРУЖЕСТВА В БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕМЯНОВ,

Благодаря за поканата за участие в честванията по повод 122-та годишнина от Илинденско-Преображенското въстание в местността „Петрова нива“.

Като генерален консул на Република България в Одрин и като човек, който от години лично е ангажиран с каузата за запазване на българската памет и българското културно и историческо наследство, както и разпространението на българските език, култура, традиции и изкуство зад граница, за мен събитията от националния и регионалния календар на Съюза на тракийските дружества в България са от категорията на „пазителите на българщината“, събития, които поддържат живи нишките, свързващи ни с миналото на героичния ни народ и подтикващи националното осъзнаване и самочувствие на младото ни поколение. Всяка Ваша и на тракийските дружества в Хасково, Харманли, Свиленград, Стара Загора, Ямбол и много други поканата за мое участие в тези събития за мен е чест.

За съжаление тази година няма да мога да участвам лично в честванията по повод 122-та годишнина от Илинденско-Преображенското въстание в местността „Петрова нива“ поради семейни причини, свързани с отдавна планираното за същата дата Свето кръщение на първородната ми внучка, на което ще присъстват гости от Румъния, Гърция, Италия и Нидерландия.

По тази причина Генералното консулство на Република България в Одрин ще бъде представявано на Петрова нива от г-н Петър Арабаджиев, пълномощен министър, заместник-ръководител на мисията.

Изказвам отново своята признателност към Вас, Община Малко Търново и другите организатори на ежегодното Национално честване на годишнината от Илинденско-Преображенското въстание.

С уважение,

Розкожа Карджийска
Генерален консул на Република България
в гр. Одрин, Република Турция

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7А, тел.: 02/987 48 96

Абонирайте се!

Каталожен
номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, акад. Иван ГРАНИТСКИ, Искра ЧЕРНЕВА, д-р Динко СТРАНСКИ, Хубен СТЕФАНОВ;

Тодор КОРУЕВ Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА

СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSF

Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Димитринка СМОЛЕВА (София) 0886 746 044; Христо ХРИСТОВ (Варна) Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) 076/60 13 67; Радостина ПРАМАТАРОВА (Средец); Стефан МИЛЕВ (Маджарово); Веска ЛАМБОВА (Шумен) 0877 71 85 03; Светла ЧЕРНОГОРОВА (Сливен); Донка ДИМОВА (Карнобат) Златка МИХАЙЛОВА и Анета ГЕОРГИЕВА (Хасково) 0894 044 420; Мария ИВАНОВА (Ямбол) Светлана ПЕЕВА и Валя ГЕОРГИЕВА (Поморие); Недка ОНОВА (Крумовград).

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака).

До г-жа Таня Захариева
Председател на Общински съвет–Хасково
До г-н Станислав Дечев
Кмет на община Хасково
До г-н Делян Делчев
Председател на Комисията за удостояване с почетни отличия и
звания на град Хасково
До общинските съветници от Общински съвет–Хасково

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от Инициативен комитет
за удостояване на поета Ивайло Балабанов
с почетното звание „Почетен гражданин на град Хасково“ –
ПОСМЪРТНО

Уважаема г-жо Захариева,
Уважаеми г-н Дечев,
Уважаеми г-н Делчев,
Уважаеми госпожи и господа общински съветници,

На **01.04.2025 г.** като заместник-председател на Гражданско сдружение „Родопско утро“ и мениджър на списанието за общество, култура и литература „Южно утро“ г-жа Стойка Мариновска – поетеса и общественик с активна гражданска позиция по проблемите на Хасково и региона на Източните Родопи, внесе в деловодството **предложение с Рег. индекс 92-366-1, което беше подкрепено с подписите на близо 170 души**, за удостояване на родопския рицар на поетичното слово **Ивайло Балабанов (1945–2021)** с почетното звание „Почетен гражданин на град Хасково“ – ПОСМЪРТНО за заслугите му в областта на българската култура и литература, които са негово дело и през периода, в който е живял в Хасково, и във връзка с 80-годишнината от рождението му, която народът от област Хасково и област Кърджали ще отбележи на **28.08.2025 г.** По неясни за нас причини предложението не е разгледано от Комисията за удостояване с почетни отличия и звания на град Хасково. Официален писмен отговор за евентуални административни неуредици в него не е достигнал до г-жа Мариновска. Следвайки Правилника за почетните отличия и звания на град Хасково, реда за удостояване и тяхното връчване, очаквахме да бъдем известени за подробности след юлската сесия на Общинския съвет, на която беше разгледана и гласувана докладната записка от общински съветници за удостояване на Станислав Станков с почетното звание „Почетен гражданин на град Хасково“.

Разбирайки, че предложението изобщо не е достигнало до Комисията за удостояване с почетни отличия и звания на град Хасково, съответно и до Общинския съвет, и съобразявайки се с Глава пета, чл. 13 от Правилника за почетните отличия и звания на град Хасково, реда за удостояване и тяхното връчване, **„По изключение предложението за удостояване с Почетен знак на град Хасково и със званието „Почетен гражданин на град Хасково“ могат да се внасят за разглеждане от Общинския съвет на сесия, която се провежда по друго време“**, решихме отново да се обърнем към вас със същото предложение. Надяваме се, че е налице „изключение“ и че на следващата си сесия Общинският съвет ще удостои поета Ивайло Балабанов с почетното звание „Почетен гражданин на град Хасково“ – ПОСМЪРТНО.

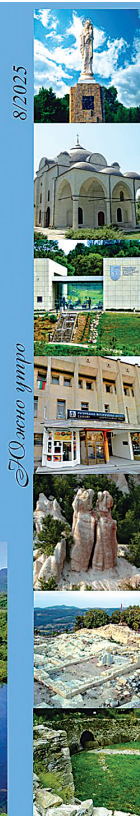
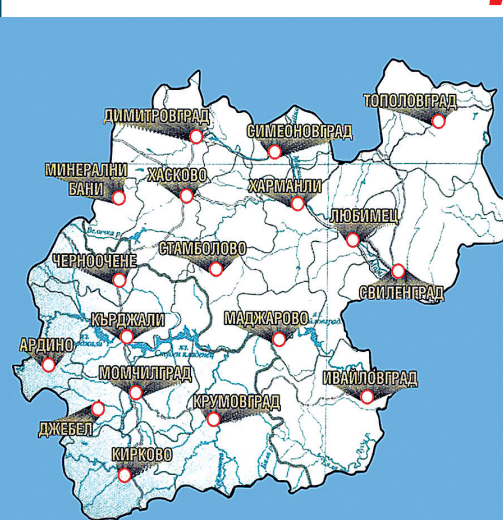
Прилагаме:

1. Биография на Ивайло Балабанов с данни за живота и творчеството му
2. Думи на поетесата и литературен критик Мина Карагьозова и на литературния критик д-р Елена Алекова за Ивайло Балабанов
3. Списък с членовете на Инициативен комитет за удостояване на Ивайло Балабанов с почетното звание „Почетен гражданин на град Хасково“ – ПОСМЪРТНО
4. Подписка от граждани, подкрепящи предложението на Инициативния комитет, които са ангажирани с обществени, образователни и културни институции и дейности

31.07.2025 г.
гр. Хасково

С уважение,
Членовете
на Инициативния комитет
Телефон за контакт:
0896318752 (Антон Атанасов)
Имейл: rodopsko_utro@abv.bg

СПИСАНИЕ „ЮЖНО УТРО“

ОБЩЕСТВО, КУЛТУРА И ЛИТЕРАТУРА
8/2025

Южно
утро

„Южно утро“ – списанието за общество, култура и литература, което Гражданско сдружение „Родопско утро“ издава от 2018 г. Творческият екип извървя дълъг път, съпътстван от не една или две трудности, но оцеля и е готов да представи осмия му брой. Заслуга за издаването му имат както мениджърът **Стойка Мариновска**, редакторът **Петко Каневски**, рецензентът **Димитрина Тончева** и учителите от региона на Източните Родопи, така и спомоществателите, без чиято финансова подкрепа той нямаше да излезе – община Хасково, ПЕГ „Д-р Иван Богоров“ – Димитровград, СУ „Христо Ботев“ – Ивайловград, СУ „П. Р. Славейков“ – Кърджали, СУ „Йордан Йовков“ – Кърджали, СУ „Отец Паисий“ – Кърджали, СУ „Владимир Димитров – Майстора“ – Кърджали и ЕООД „КАЛИНА“ – Хасково.

Както и досега, първият раздел е „Общество“. Той се състои от две интервюта, в които своето мнение по редица въпроси от сферата на културата и образованието, зададени от **Тодорка Николова**, представят поетесата и юбиларка **Стойка Мариновска** и директорът на СУ „Христо Ботев“ **Александра Хорозова**. Следващите два раздела – „Поезия“ и „Проза“, са пространство, в което се представя творчество-

то на трима автори – прелиствайки страниците на „Южно утро“, читателите ще бъдат отведени в други светове от поетесите **Стойка Мариновска** („Не ме понесе на ръце...“, „И още шепна като вятър тих...“, „Разглеждам си чертите на лицето...“, „Не си отивай! Остани...“ и „Не ми поиска никога ръката...“) и **Мина Карагьозова** („Касандра“ и „Възкресение“) и историка **Антон Атанасов** („Дервентци и пътят им към България“). Отново е отделено място за „Критически дневник“, в който **Тонка Хаджинова**, **Мина Карагьозова**, **Виолета Бончева** и **Тодорка Николова** разсъждават върху творчеството на **Ивайло Балабанов** и **Стойка Мариновска**, от чието рождение през 2025 г. се отбелязаха осем десетилетия. След кратко отсъствие се завръщат и „Преводи“, където испаноговорящите ще се насладят на поезията на **Виолета Бончева**.

Вече осем години основен акцент в работата на творческия екип е издирването на проходащите литературни таланти от Източните Родопи. В раздел „Студентско перо“ своите творчески търсения представят трима студенти – **Паулина Карачомакова**, **Самуил Карачомаков** и **Ангел Мариновски**, които са родом от региона. Отделено е значително място и за най-

малките – децата и юношите от елитните училища от Хасково (ПМГ „Акад. Боян Петканчин“, ЕГ „Проф. д-р Асен Златаров“ и ОУ „Христо Смирненски“), Димитровград (ПЕГ „Д-р Иван Богоров“), Ивайловград (СУ „Христо Ботев“) и Кърджали (СУ „П. Р. Славейков“, СУ „Йордан Йовков“, СУ „Отец Паисий“ и СУ „Владимир Димитров – Майстора“), които представят своите стихотворения, разкази, есета и рисунки на теми, които ги вълнуват. Предвидено е най-добрите да бъдат отличени в рамките на Петия литературен конкурс за творчество на деца и юноши от Източните Родопи, чиито резултати ще бъдат отчетени през есента.

Не са забравени и онези имена, оставили трайна следа в българската литература – в раздел „Памет“ **Мина Карагьозова** припомня пътя на **Никола Инджов (1935–2020)**, от чието рождение се навършват 90 години. Осмият брой на списанието за общество, култура и литература „Южно утро“ приключва с рецензия на **Димитрина Тончева**, за която печатният орган на Гражданско сдружение „Родопско утро“ „не просто публикува текстове“, а „ги подбира, като създава литературна среда, в която различните гласове звучат в обща хармония“.

Биография

Ивайло Балабанов е български поет. Роден е на 28.08.1945 г. в село Хухла, община Ивайловград. Завършва гимназия в Ивайловград, след което работи по изграждането на МК „Кремиковци“ и язовир „Ивайловград“. Продължително време живее в Хасково и работи като редактор на местния вестник „Строител“. Член е на Съюза на българските писатели. Почетен селянин на Хухла и почетен гражданин на Ивайловград, Кърджали и Свиленград. Умира в родното си село на 20.07.2021 г.

Творчество

Автор е на музикално-поетичния спек-

такъл „Съзвездие – наречено „Любов“, посветен на 25.04.2005 г. – деня, в който е подписан Договорът за присъединяване на България към Европейския съюз, и на множество книги, сред които „Да се загледаш в звезда“ (1979), „Окова за шурец“ (1984), „Парола „Любов“ (1988), „Религия“ (1990), „Тракийски реквием“ (1997), „Избрано“ (1998), „Песни за старо вино“ (поетичен сборник в два тома – „Отечество-любов“ и „Часовник за бъдеще време“, 2003) и др. Печатал е свои творби в почти всички големи столични литературни издания, както и във вестници, списания и алманаси в цялата страна. Сред по-значимите му творби са поемите „Сила“ и „Мост“, като и стихо-

творенията „България“, „Допиване на последната чаша“, „Тежък хляб“, „Сутрешна закуска“ и „Принос към европейската история“. Емблематично е и стихотворението му „Хасково“, посветено на Града на Богородица.

Награди

Лауреат на Националния конкурс за дебютна литература „Южна пролет“ (1980)
Награда на СБП (1987)
Национална награда „Изворът на Белоната“ (2001)
Награда за книга на годината (2004)
Награда на община Хасково за цялостен принос в литературата и изкуството „Алек-

сандър Паскалев“ (2005)

Национална награда за патриотична поезия „Георги Джагаров“ (2006)

Национална награда за поезия „Пеньо Пенев“ (2008)

Национална литературна награда „Димчо Дебелянов“ (2016)

Отличие „Златен век – печат на цар Симеон Велики“ от Министерството на културата (2015)

Юбилеен медал „175 години от рождението на Капитан Петко войвода“ от СТДБ (2019)

Орден „Св. св. Кирил и Методий“ – I степен (2021)